

Anders leren kijken naar duurzaamheid

ULFT - Samen met de opdrachtgever twee dagen op training om de samenwerking op het gebied van duurzaamheid te verdiepen.

Dat mag best uniek genoemd worden.

In de Achterhoek kijken ze er positief op terug.

En gaan ze met nog meer enthousiasme verder

met het verduurzamen van de woningvoorraad, ook tijdens de coronacrisis.

Wooncorporatie Wonion in Ulft is in corporatieland een koploper in verduurzaming. Al zo'n tien jaar lang wordt er structureel budget vastgesteld voor verschillende maatregelen om de woningen te verduurzamen. Niet alleen isolatie, maar ook zonnepanelen, van gas naar 'all electric', nieuwbouw zonder aardgas aansluiting, duurzame bouwmaterialen en duurzaam aanbesteden. Met deze aanpak had Wonion in 2016 haar hele woningbezit op gemiddeld energielabel B. De ambitie is om alle 4.000 woningen uiterlijk in 2030 energieneutraal te hebben, voor-

uitlopend op de harde doelstelling om in 2050 CO₂-neutraal te zijn.

Geen project

Sinds 2009 heeft Wonion een medewerker vrijgemaakt, die zich helemaal op duurzaamheid richt. Dat is Ingrid Pierik, beleidsadviseur Techniek. "Duurzaamheid is bij ons geen project meer, maar een onlosmakelijk onderdeel van onze projecten." Aan de hand van The Natural Step (zie kader) zijn doelen geformuleerd, die alle thema's en onderwerpen op het gebied van duurzaamheid raken: van aantrekkelijke groene buurten en zelfvoorzienend zijn in energie, tot bouwen met gezonde

natuurlijke materialen en zonder afval.

Ambassadeurs

Duurzaamheid wordt binnen Wonion breed gedragen. Steeds meer medewerkers zijn ambassadeur en dat is mede te danken aan de gezamenlijke training die in het najaar van 2019 werd gevolgd bij The Natural Step. Ook vertegenwoordigers van de onderhoudspartners namen deel. Ingrid: "We werken al acht jaar in RGS-verband samen met onze partners. Ieder zijn ze op hun eigen manier bezig met duurzaamheid. Dat is heel positief natuurlijk, maar we kunnen nog meer bereiken als we het samen doen."

Ingrid Pierik

Betrokken

Wonion wil bewust een beweging bouwen en de partners en huurders meenemen om stap voor stap aan een groeiend bewustzijn te werken. “Dat was de reden om ook onze onderhoudspartners uit te nodigen voor de training. Het feit dat ze bereid waren om twee dagen op eigen kosten mee te gaan naar Eindhoven, zegt veel over hun betrokkenheid”, aldus Pierik.

Training

Tijdens de training kregen de deelnemers inzicht in de uitgangspunten en kansen van The Natural Step. Samen gingen ze aan de slag met een fictieve case. “We bekeken daarbij welke mogelijkheden iedere partij heeft om bij te dragen aan de duurzame doelstellingen. Daarbij werden we uitgenodigd om heel breed te kijken: wie heb je daarbij nodig en wat kan ieder doen in zijn of haar eigen organisatie?”

In gesprek

Ingrid kijkt met veel voldoening terug op de training. “Het was bijzonder om twee dagen met elkaar in gesprek te gaan over onze missie en hoe onze partners daaraan kunnen bijdragen. Wanneer neem je daar nu de tijd voor? We hebben elkaar beter leren kennen, waardoor we elkaar nu ook makkelijker weten te vinden. Ook is er meer begrip gekomen voor elkaars werkwijze en meer

bewustzijn van het feit dat we veel van elkaar kunnen leren. In de waan van de dag schiet het delen van mooie initiatieven er nog wel eens bij in. Ik denk dat de onderhoudsbedrijven zich er nu ook bewuster van zijn dat duurzaamheid niet alleen inspanningen vergt, maar zeker ook financieel voordeel kan opleveren.”

Projecten gaan door

De coronacrisis heeft vooralsnog weinig invloed op de plannen van Wonion. “Er is nog veel te doen. We zijn net begonnen met een proefproject waarbij we 25 woningen circulair willen renoveren. We bekijken daarbij samen met de onderhoudspartners naar het materiaalgebruik: waar kunnen we materiaal behouden, hergebruiken of bijvoorbeeld biobased materiaal toepassen? We kijken uit naar innovatieve oplossingen, onze verwachtingen zijn hooggespannen!”

Over The Natural Step

The Natural Step ondersteunt organisaties bij het vormgeven van duurzaamheid. De methodiek is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en kent vier spelregels:

1. Geen dingen doen waardoor we mensen beperken in het vervullen van hun fundamentele behoeften
2. Niet meer en sneller stoffen uit de aardkorst in het milieu brengen dan de natuur kan verwerken
3. Niet meer en sneller natuurvreemde stoffen in het milieu brengen dan de natuur kan verwerken
4. De natuur niet sneller afbreken dan de tijd die nodig is om te herstellen

Wonion heeft in samenwerking met The Natural Step sessies belegd met de eigen medewerkers, de gemeente en met al hun aannemers (zoals onderhoudsbedrijven) om kennis en inzichten te delen.

Wat vonden de onderhoudspartners ervan?

Joost Birkhoff, calculator/werkvoorbereider bij Te Mebel Vastgoedonderhoud B.V.:

“Het was een pittige, leerzame training waarin het thema duurzaamheid breed aan bod kwam. Aanvankelijk was ik nogal sceptisch: ‘Wat kan Te Mebel Vastgoedonderhoud B.V. als relatief klein bedrijf nou bijdragen aan duurzamer werken?’ ‘En wat kan ik persoonlijk doen?’. Na die twee dagen kijk ik met andere ogen naar duurzaamheid, het heeft mij wel aan het denken gezet. We kunnen nog een stap maken met het scheiden van afval (ook privé!) en naar hergebruik van materialen. Voor een andere opdrachtgever bereken ik nu een scenario op basis van een watergedragen systeem met een cyclus van 10 jaar, dat is interessant. Zo zijn het alle kleine beetjes die helpen. We moeten het met z’n allen doen, dat is het mooie.”

Herman Boerma, programmamanager duurzaamheid bij Lenferink:

“Ik vond het heel interessant. We zaten daar echt als groep, grenzen tussen opdrachtgever en opdrachtnemer vallen weg in zo’n setting. Het wederzijds vertrouwen is zeker gegroeid. Daardoor kunnen we betere oplossingen ontwikkelen. Dat die er moeten komen, is met deze training ook duidelijker geworden. Anders omgaan met materialen bijvoorbeeld. Door te behouden wat goed is en alleen toe te voegen wat noodzakelijk is, beperk je de milieu-impact en kun je gelijktijdig kosten besparen. Ook het toepassen van biobased producten uit reststromen, is interessant. Bij een project van Wonion isoleren we de daken met vlas. Dat blijkt niet duurder te zijn dan de traditionele variant. Zo snijdt het mes aan twee kanten.”

Ron Dorland, projectleider bij De Variabele:

“Verrassend en leuk was het om elkaar zo op een andere manier te leren kennen en om duurzaamheid van alle kanten te belichten. Wat ik er zeker van geleerd heb, is dat je duidelijk moet weten waar je naartoe wilt. Wat wil een opdrachtgever met een pand of met het onderhoud in het algemeen? En welke partijen zijn nodig om dat te bereiken? Niet te snel de techniek in duiken, maar breed en buiten de gebaande paden denken, in mogelijkheden. Dat is best lastig, maar heel interessant als je er voor openstaat. De aanpak van Wonion werkt aanstekelijk. We maken nu gezamenlijk plannen om de principes van The Natural Step te laten landen binnen de onderhoudsbedrijven. Corona gooit enigszins roet in het eten, maar brengt ook andere inzichten met zich mee: lang niet alle transportbewegingen zijn nodig, online overleggen kan vaak ook.”

